

кандидата в советники, так и за политическую партию, которую он представляет.

Целью профессиональной подготовки, переподготовки и повышения квалификации местных выборных лиц является постоянное и гарантированное обеспечение уровня профессионального образования, соответствующего содержанию и объему полномочий по должности, повышение эффективности управленческой деятельности органов и должностных лиц местного публичного управления.

Литература:

1. Европейская Хартия о местном самоуправлении: ратифицирована Постановлением Парламента Республики Молдова №1253/16.07.97. Monitorul oficial al Republicii Moldova № 48/423 от 24.07.1997 г.

2. Конституция Республики Молдова от 29 июля 1994. Monitorul oficial al Republicii Moldova № 1, 1994 г.

3. Закон РМ О местном публичном управлении № 436-XVI от 28.12.2006. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 32-35/116 от 09.03.2007.

4. Закон РМ Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери) № 344-XIII от 23.12.94. Monitorul oficial al Republicii Moldova № 3-4 / 14.01.1995

5. Закон РМ О статусе местного выборного лица № 768-XIV от 02.02.2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 34 от 24.03.2000.

6. Закон РМ О статусе лиц, исполняющих ответственные государственные должности № 199 от 16.07.2010. Monitorul oficial al Republicii Moldova № 194-196/637 от 05.10.2010.

7. Закон РМ Об административной децентрализации № 435 от 28.12.2006. Monitorul oficial al Republicii Moldova № 29-31/ 02.03.2007.

DEMOCRAȚIA – PRINCIPIU INTRINSEC INSTITUIRII ORGANELOR PUTERII ÎN STAT

Andrei CUCULESCU,
doctorand, ULIM

SUMMARY

The article reflects a multidimensional theoretical research of the concept of democracy, it focuses on the origins, the term, the underlying values of democracy, it is also carried out an analysis of democratic mechanisms of establishing the organs of power in the State. In this regard, it was examined the exercise of the electoral rights of citizens and the role of political parties in a democratic society.

Keywords: democracy, elections, freedom, representative bodies, political party

REZUMAT

Articolul reflectă o cercetare teoretică multiaspectuală a conceptului de democrație, sînt evidențiate originile, noțiunea, valorile care stau la baza democrației. De asemenea, este realizată o analiză a mecanismelor democratice de instituire a organelor puterii în stat. În acest sens, a fost examinat modul de exercitare de către cetățeni a drepturilor electorale, precum și rolul partidelor politice într-o societate democratică.

Cuvinte-cheie: democrație, alegeri, libertate, organe reprezentative, partid politic

Introducere. Pe parcursul istoriei, forța ideilor democratice a generat unele dintre cele mai profunde și mai impresionante expresii ale voinței și inteligenței umane.

Dintotdeauna, membrii oricărei colectivități sociale au tins sau au năzuit la un stat politic care să le creeze condiții prielnice pentru a se autoguverna sau, cel puțin, pentru a participa, prin reprezentare, la procesul de conducere socială. Pentru a-i convinge pe guvernanți să le recunoască o asemenea aspirație – un adevărat drept natural, masele populare au folosit forța armelor sau forța spiritului și adesea au reușit. În dezvoltarea istorică a fiecărui popor pot fi identificate, astfel, diverse forme organizatorice, la început rudimentare, apoi din ce în ce mai evolute, prin care membrii colectivității participau sau erau atrași, într-un fel sau altul, la exercitarea unor atribuții de conducere [7, p. 180].

Scopul prezentului articol constă în abordarea conceptuală a fenomenului studiat prin determinarea originii, conceptului, noțiunii

și limitelor democrației și, de asemenea, studiarea mecanismelor democratice de instituire a organelor puterii în stat.

Materiale și metode aplicate. Studiul efectuat a avut la bază cercetarea doctrinei, legislației naționale și celei internaționale în domeniu. Au fost aplicate metodele: logică, sistemică, juridică, istorică și comparativă.

Rezultate obținute și discuții. Dicționarele ne oferă o definiție clară a *democrației*: „guvernare de către popor; puterea supremă revenind poporului și fiind exercitată direct de el sau de reprezentanți aleși conform unui sistem electoral liber; formă de organizare politică și de guvernare a unei societăți (sau colectivități mai restrînse) bazată pe principiul dreptului fiecărui cetățean (membru) de a participa la actele de decizie și conducere” [6]. Iar unul dintre părinții democrației americane, Abraham Lincoln, definea acest fenomen ca fiind un mod de guvernămînt „al poporului, de către popor și pentru popor”.

În prezent, practic unanim este recunoscut faptul că statul de drept

și societatea civilă sînt de neconceput în afara democrației, aceasta fiind o condiție inerentă formării, consolidării și manifestării practice a acestora.

În general, prin democrație se desemnează: ordinea politică și modul de funcționare a sistemului politic în care se realizează dreptul poporului de a se guverna pe sine însuși [4, p. 8]; un regim politic, în cadrul căruia este recunoscută și realizată în practică suveranitatea poporului, libertatea și egalitatea cetățenilor consfințite în legi; un sistem de autoadministrare, cu implicarea cetățenilor în adoptarea deciziilor de interes general [5, p. 221].

Cînd afirmăm că o anumită colectivitate este guvernată în mod democratic, avem în vedere, de obicei, în ce măsură colectivitatea în cauză are influență asupra deciziilor care o privesc. Guvernare democratică înseamnă guvernămîntul într-un stat ai cărui cetățeni pot exercita o influență asupra deciziilor legate de guvernare. Dar cum poate să se manifeste în mod practic o asemenea influență în statele moderne (cînd, spre exemplu, populația Indiei constituie circa 1,3 miliarde de oameni, a SUA – peste 320 de milioane)? Dificultatea de a exercita o asemenea influență constă și în faptul că sînt rare cazurile de unanimitate – oamenii sînt diferiți, au nevoi, interese, opinii și concepții diferite.

Pornind de la aceste circumstanțe, în literatura de specialitate se propun următoarele mecanisme democratice:

1. **Votul** – fiecare cetățean are dreptul la un vot, dar în final decide majoritatea. Votarea, ca modalitate de a soluționa problemele apărute în societate, apelează la principiul egalității, și anume la egalitatea dreptului de vot. Fiecare cetățean nu are decît un vot și toate voturile sînt egale între ele. Aceasta nu este unica soluție posibilă și probabil nu este una ideală. Dacă însă exprimarea votului este precedată de

informare și discuții, dobîndirea informațiilor și libertatea discuțiilor fiind nelimitate, neconstituind obiectul interdicțiilor cuiva, putem constata că una dintre condițiile de funcționare a democrației este satisfăcută.

2. **Descentralizarea** – luarea de decizii în cadrul unor colectivități mai mici și coordonarea acestor decizii pe calea înțelegerilor între colectivitățile respective.

3. **Instituțiile reprezentative** – cetățenii decid să desemneze reprezentanți, care vor lua o parte din decizii în numele lor. Într-o democrație veritabilă, se păstrează influența colectivității asupra activității pe care o desfășoară în numele ei reprezentanții desemnați [2, p. 11-12].

Fundamentul ideologic al democrației îl constituie *libertatea*. Principiul libertății trebuie însă consacrat și controlat, prin conjugare cu alte două principii: cel al *egalității* și cel al *legalității*. „Libertatea, egalitatea și legalitatea” constituie deci trinomiul democrației [1, p. 340].

Democrația este un concept și un fenomen care cumulează, articulînd valorile morale, politice și juridice ale societății, într-un context social-istoric determinat, care presupune:

- exercitarea suveranității de către popor;
- asigurarea participării poporului la rezolvarea treburilor publice printr-un sufragiu universal, precum și prin intermediul unui organ legiuitor autentic reprezentativ;
- partajarea prerogativelor autorităților publice, colaborarea și controlul reciproc între aceste autorități;
- descentralizarea administrativă;
- pluralism social, economic și politic;
- aplicarea principiului majorității în activitatea deliberativă a organelor colegiale;
- consacrarea și garantarea

constituțională a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului și cetățeanului;

- drepturi ale minorităților;
- alegeri libere și echitabile;
- limitarea constituțională a puterii guvernului;
- respectarea valorilor de toleranță, pragmatism, cooperare, compromis.

Democrația în viața reală se manifestă ca un fenomen complex și multidimensional în diferite sfere ale vieții sociale prin diferite căi și mijloace. Ea nu poate fi redusă doar la sfera politică a vieții sociale sau a statului, cum adesea se susține în doctrină; ea se manifestă și în sferele economică, socială, culturală, științifică și ideologică.

Democrațiile pot fi împărțite în două categorii de bază: *directe* și *reprezentative*. Într-o **democrație directă**, toți cetățenii pot participa la adoptarea hotărîrilor de interes public, fără a se folosi de reprezentanți aleși sau numiți. Acest sistem este însă, în mod clar, practicabil doar în cadrul unor societăți cu un număr restrîns de membri.

Dață în comunitățile sociale antice, puțin numeroase (democrația sclavagistă grecească), era posibilă democrația directă prin întrunirea cetățenilor și adoptarea în comun a unor hotărîri majore, în statele moderne, democrația directă nu mai este posibilă în formele pe care le-a cunoscut Antichitatea. Prin esență, democrația directă este mai mult un model teoretic, decît o practică reală, dat fiind faptul că nu poate fi asigurată participarea reală a întregului popor la adoptarea deciziilor și la conducerea societății.

Societățile moderne, numeroase și complexe, oferă foarte puține ocazii pentru practicarea democrației directe. Astăzi, cea mai frecventă formă de democrație – fie că e practică de un municipiu cu 50.000 de locuitori, fie de un stat cu 50 de milioane de locuitori – este **democrația reprezentativă**. Aceasta înseamnă că cetățenii aleg

reprezentanți oficiali, care adoptă hotărâri politice, formulează legi și administrează comunitățile respective. Iar modalitățile de alegere a acestor reprezentanți sînt foarte diferite. Oricare este metoda folosită, reprezentanții oficiali își ocupă funcția în numele poporului și sînt responsabili față de acesta pentru acțiunile întreprinse.

În condițiile unei asemenea democrații, poporul este recunoscut drept sursă a puterii, aceasta fiind exercitată printr-un sistem de organe, inclusiv electiv, cărora poporul le deleghează dreptul de a realiza conducerea societății. În mod special, puterea supremă în stat este exercitată prin intermediul unui parlament ales pentru o anumită perioadă de timp [5, p. 221].

Într-o societate democratică este esențial ca orice guvernare să se sprijine pe consimțămîntul celor guvernați. Potrivit acestei cerințe, democrația se sprijină pe principiul că niciun guvern (parlament, șef de stat) nu este legitim dacă autoritatea și funcțiile sale nu rezultă din consimțămîntul celor guvernați, întemeiat pe convingerea liber formată că programele de guvernare corespund așteptărilor și necesităților acestora. Deoarece nu poate exista un consimțămînt tacit pentru guvernare, consimțămîntul poporului într-un stat de drept rezultă dintr-o manifestare de voință, din anumite acțiuni, care nu sînt altceva decît *alegerile* [8, p. 27].

Relațiile sociale care privesc alegerile sînt reglementate de dreptul constituțional, deoarece prin conținutul lor ele sînt relații constituționale, adică apar în procesul instaurării, menținerii și exercitării puterii.

Normele juridice care reglementează aceste relații sociale sînt înscrise atît în Constituție, cît și în Legea electorală, ele formînd o instituție distinctă a dreptului constituțional. Aceste norme sînt cercetate fie sub denumirea de *sis-*

tem electoral, fie sub cea de *drept electoral*.

Normele electorale stabilesc care sînt drepturile electorale, condițiile ce trebuie îndeplinite de o persoană pentru a fi beneficiarul acestora, precum și garanțiile ce fac efectivă exercitarea lor. De asemenea, normele juridice electorale stabilesc obligațiile organelor de stat în legătură cu alegerile, regulile de organizare și desfășurare a alegerilor, precum și cele de stabilire, centralizare și comunicare a rezultatelor votării [11, p. 40].

Tendința spre o democrație constituțională face necesară existența unui cadru ce formează sistemul electoral al unui stat, care include, în mod obligatoriu, condițiile și garanțiile exercitării drepturilor electorale, modul de scrutin, etapele organizării și desfășurării alegerilor, precum și stabilirea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor.

Dacă examinăm sediul juridic al materiei, vom constata lesne că unele drepturi electorale sînt prevăzute chiar în textul Constituției, iar altele – în Legea electorală.

Astfel, în Constituție sînt prevăzute numai drepturile fundamentale ale omului, celelalte drepturi fiind prevăzute în lege. De aceea, sfera drepturilor electorale este mai cuprinzătoare decît cea rezultată din Constituție și aceasta impune o delimitare între drepturile electorale fundamentale, nominalizate în Constituție, și celelalte drepturi electorale.

În mod tradițional sînt exprimate constituțional și, desigur, analizate în lucrările științifice două drepturi, și anume: dreptul de *a alege* și dreptul de *a fi ales*. În strînsă corelație cu aceste drepturi, unele constituții au prevăzut sau prevăd și un alt drept electoral fundamental, și anume dreptul la revocare. Acest drept există în China (art. 77 din Constituție), în Indonezia, unde partidele politice au dreptul de a-i revoca pe membrii lor în Parlament; în Liechtenstein, unde nu-

mărul restrîns al populației permite contacte familiale și un parlamentar poate fi revocat de către grupul său electoral [11, p. 43].

În toate țările democratice, dreptul de vot include în sine categorii ale dreptului de vot activ și pasiv.

Dreptul de vot activ este dreptul cetățeanului, stabilit prin lege, de a participa personal la alegerile organelor reprezentative sau a autorităților publice în calitate de alegător, de a fi participant cu drepturi depline la referendum.

Dreptul de vot pasiv este dreptul subiectiv al cetățeanului, stabilit prin lege, de a se prezenta la alegeri în calitate de candidat în organele reprezentative sau în postul electiv, adică dreptul de a fi ales.

Analizarea drepturilor electorale ale cetățenilor impune cîteva determinări conceptuale. În esența lor, drepturile electorale sînt prin excelență drepturi cetățenești fundamentale. În diferitele clasificări date drepturilor fundamentale, drepturile electorale sînt reunite, de regulă, într-o categorie distinctă sub denumirea de *drepturi exclusiv politice*. Această alegere se motivează prin faptul că aceste drepturi pot fi exercitate numai de către cetățeni prin participare la guvernare. Considerarea drepturilor electorale ca drepturi exclusiv politice permite delimitarea lor de drepturile și libertățile social-politice (libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, dreptul de asociere), dar și explicarea altor consecințe juridice. Astfel, drepturile exclusiv politice aparțin numai cetățenilor, pentru că este preututindeni recunoscut și admis că la guvernarea unei societăți participă numai cetățenii, deoarece ei sînt legați de destinele acelei societăți [11, p. 42].

Începînd cu anul 1994, în Republica Moldova se desfășoară cîteva tipuri de alegeri generale:

- Parlamentare — în cadrul cărora sînt aleși deputații în Parlament;

- Locale — în cadrul cărora se aleg consilierii locali și primarii;
- Prezidențiale — pînă în anul 2000, Președintele Republicii Moldova era ales prin vot direct, iar începînd cu 2000, alegerea șefului statului ține de competența Parlamentului.

De asemenea, în teritoriul Uniității Teritoriale Autonome Găgăuzia (UTA Găgăuzia) au loc alegeri regionale, pentru alegerea Adunării Populare și a Guvernatorului Găgăuziei. Aceste alegeri se organizează și se desfășoară în conformitate cu Legea Republicii Moldova nr. 344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri) și actele normative ale UTA Găgăuzia.

De regulă, alegerile generale au loc cu o periodicitate de 4 ani, cînd expiră mandatul autorităților alese anterior. În caz de încetare înainte de termen a mandatului autorității alese, pot avea loc alegeri anticipate, care se desfășoară după reguli similare, dar campania electorală poate dura o perioadă mai scurtă. Totodată, cele mai importante probleme ale statului și ale societății pot fi supuse referendumului, care se organizează și se desfășoară conform prevederilor Codului electoral al Republicii Moldova.

Reieșind din cele expuse, caracterul democratic al guvernămîntului reprezentativ nu constă numai în faptul că acest guvernămînt se constituie în baza alegerilor. Pentru ca un guvernămînt reprezentativ să fie democratic, trebuie să existe și forme prin care colectivitatea să poată să-și exprime voința în probleme în care reprezentanții săi iau decizii. Deciziile trebuie să fie în suficientă măsură transparente, astfel încît să poată fi controlate, iar în cazul în care nu corespund doleanțelor colectivității, să existe posibilitatea de a-și exprima dezacordul față de ele și chiar de a propune schimbarea lor.

Guvernarea de către majoritate și drepturile minorității. Toate

democrațiile sînt sisteme în care hotărîrile politice sînt adoptate conform opiniei majorității cetățenilor. Dar guvernarea de către majoritate nu este în mod obligatoriu democratică. Astfel, nimeni nu va considera că un sistem este echitabil dacă acesta permite ca 51 la sută din populație să oprească restul de 49 la sută.

Într-o societate democratică, guvernarea majoritară trebuie însoțită de garanții privind drepturile individului, acestea servind, la rîndul lor, ca mijloc de apărare a drepturilor minorităților, fie ele etnice, religioase, politice sau pur și simplu un grup care a pierdut în dezbaterile asupra unui subiect legislativ controversat. Drepturile minorităților nu depind de bunăvoința majorității și nu pot fi eliminate prin vot majoritar. Drepturile minorităților sînt apărute pentru că legile și instituțiile democratice apără drepturile tuturor cetățenilor. Putem considera că o astfel de guvernare este o democrație constituțională. Acestea sînt elementele fundamentale ale tuturor democrațiilor moderne, oricare ar fi istoria, cultura și economia statelor în care ele sînt practicate, în pofida diferențelor naționale și sociale enorme [2, p. 12].

Democrația este mai mult decît o totalitate de reguli și proceduri constituționale care determină felul în care funcționează sistemul politic. Într-o societate democratică, guvernul este doar unul dintre elementele care formează o rețea complexă de instituții, partide politice, organizații și asociații.

Activitatea politică în societate se realizează nu numai prin intermediul statului, al instituțiilor și organismelor ce țin de acesta, ci și printr-o vastă și complexă rețea de organizații și instituții extrastatale. Dintre acestea, cele mai vechi și importante sînt partidele politice. Existența partidelor politice, a partidismului ca fenomen politic prezintă un element esențial al vieții democratice. Democrația începe

și există numai odată cu apariția și dezvoltarea partidismului.

Noțiunea de *partid* are o vechime milenară, ea derivă în majoritatea societăților moderne din latinescul *pars-partis* și desemnează, într-o accepțiune semantică, o grupare de oameni constituită în mod voluntar, animați de aceleași idei, concepții, interese, scopuri, care acționează în comun în baza unui program, în vederea realizării acestuia [11, p. 114].

În societatea modernă, partidele politice s-au impus ca realități incontestabile, iar problema definirii partidului politic a constituit și constituie și astăzi un subiect de dispută atît în literatura politologică, în stasiologie, cît și în sociologia politică.

Sociologul Max Weber considera partidul politic „o asociație de oameni liberi, voluntar constituită, necesară societății, cu un anumit program, cu obiective ideale sau materiale” [9, p. 243]. Max Weber sublinia că partidele „asigură puterea pentru conducători, în scopul realizării unui ideal sau obținerii unor avantaje materiale pentru militanții lor” [2, p. 46-47].

Hans Kelsen definea partidele politice ca „formațiuni ce grupează indivizi cu aceleași orientări politice, pentru a le asigura o influență reală asupra gestionării treburilor publice”.

George Burdeau susținea că „partidele politice sînt un grup de indivizi care, profesînd aceleași opinii politice, fac eforturi de a impune un punct de vedere care să atragă un număr cît mai mare de cetățeni și caută să cucerească puterea sau cel puțin să o influențeze” [11, p. 118-119].

Fără îndoială, definirea partidului politic trebuie să înceapă cu menționarea faptului că este o *asociație*. Prin aceasta se exprimă atît modul de formare (prin exercitarea de către cetățeni a dreptului de asociere), cît și compoziția (este o grupare de cetățeni, un colectiv).

Partidele politice sînt rezultatul asocierii libere a cetățenilor. Ca orice asociație, partidul politic rezultă din exercitarea de către cetățeni a dreptului de asociere, ca manifestare liberă a voinței lor de a se constitui într-un partid [10, p. 23]. Astfel văzute lucrurile, Ioan Muraru definește partidele politice ca fiind asociații libere ale cetățenilor prin care se urmărește, pe baza unei platforme (program), definirea și exprimarea voinței politice a cetățenilor, asociații care au, și-și afirmă clar și deschis, vocația și aptitudinea guvernării [10, p. 25].

În lumina celor menționate, vom defini **partidul politic** ca o grupare de oameni uniți prin comunitatea concepțiilor politice, ideologice și a intereselor sociale, constituit pe baza liberului consimțămînt și care acționează programatic, conștient și organizat întru servirea intereselor unor clase, grupuri sociale, comunități umane, pentru dobîndirea și menținerea puterii politice în vederea organizării și conducerii societății în conformitate cu idealurile proclamate în platforma-program.

Dreptul de asociere (politică) nu este absolut, exercitarea lui poate fi restrînsă, dacă este necesar, și nu vine în contradicție cu stipulările actelor internaționale și cu dispozițiile constituționale. Art. 41 alin. (4) din Constituție stabilește că sînt *neconstituționale* partidele care militează împotriva pluralismului, a principiilor statului de drept, a suveranității și independenței, a integrității teritoriale. Acest text are menirea de a proteja valorile politice, juridice și statale consacrate de principiile generale ale legii supreme [3, p. 171].

Evidențiem următoarele funcții ale partidelor politice:

1. Cea mai importantă funcție este cea de *mediere între cetățeni și stat, între societatea civilă și societatea politică*. Această funcție se manifestă plenar în timpul alegerilor. Ele rămîn unica modalita-

te a partidelor de a cuceri puterea politică. Cetățenii, la rîndul lor, pot accepta sau respinge un partid sau altul, o orientare politică sau alta doar participînd la scrutinul electoral. Partidele, prin urmare, oferă cetățenilor posibilitatea să valideze sau nu orientarea politică a societății.

2. Partidul este o *școală de formare și educare a celor care ocupă posturile guvernamentale și parlamentare*.

3. *Elaborează conceptele politice, programe și strategii ale dezvoltării social-economice*, aplicate în timpul guvernării;

4. *Contribuie la o participare activă și conștientă a cetățenilor la viața politică*.

5. *Controlează și critică activitatea executivului și a legislativului*. Această funcție revine, de regulă, opoziției [2, p. 47].

Menționăm că, în societatea modernă, partidele politice s-au impus ca realități incontestabile. Procesul apariției lor trebuie privit în strînsă corelație cu apariția și dezvoltarea parlamentarismului, deci cu ideea de reprezentare în viața publică. Evoluția partidelor politice, de la apariția lor și pînă în prezent, poate fi considerată spectaculoasă. Avînd ca punct de plecare considerarea partidelor ca reprezentînd grupuri, clase, ideologii, s-a ajuns uneori pînă la aprecierea că partidele întruchipează statul, națiunea.

Astăzi, mai mult ca oricînd, partidele politice își merită caracterizările de „motor al vieții politice”, „motiv al îmbătrînirii clasicei teorii a separației puterilor”, „un rău necesar” etc.

Totodată, funcționarea democrației necesită și o **cultură politică specifică**, în care anumite valori și modalități de comportare sînt considerate normalitate. Este vorba aici de o cultură politică în care este firească *cunoașterea problemelor politice*, în care este naturală *exprimarea protestului*, dar în care sînt firești, totodată, aspirația spre

compromis și *priceperea de a atinge compromisul*.

Concluzii. În sensul celor expuse, conchidem că alegerile reprezentînd mecanismul democratic de formare a organelor puterii în stat prin care unicul deținător al suveranității și puterii în stat – poporul – transmite dreptul la exercitarea suveranității în numele său unor reprezentanți desemnați.

Condițiile de bază pentru a transforma dreptul formal de a alege într-o realitate sînt: pluripartidismul, concurența între candidați, pluralismul mediilor de informare, pluralismul ideologic, lipsa represiviunilor pentru critica adusă puterii.

Totodată, partidele politice sînt componente de bază ale unei societăți democratice. De fapt, partidele politice și democrația se condiționează reciproc. Putem vorbi despre existența unei democrații autentice numai după apariția și dezvoltarea partidelor politice, care, la rîndul lor, se pot manifesta plenar doar în condiții democratice.

Remarcăm că un element indispensabil într-o democrație este cultura politică democratică, care favorizează funcționarea instituțiilor democratice, iar existența acestor instituții favorizează consolidarea culturii politice și a democrației.

Referințe bibliografice

1. Arseni A. Drept constituțional și instituții politice. Vol. II. Chișinău, 1997, 387 p.
2. Cernencu M., Ciurea C., Negru E., Serebrian O. Alegerile într-o societate democratică. Chișinău: Business Elita, 2001, 120 p.
3. Constituția Republicii Moldova: comentariu. Chișinău: Arc, 2012, 576 p.
4. Costachi Gh., Cușmir V. Probleme ale statului de drept și administrării democratice. Chișinău, 2001, 286 p.
5. Costachi Gh., Hlipcă P. Organizarea și funcționarea puterii în statul de drept. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011, 664 p.

6. Dicționarul explicativ al limbii române [online]. <http://dexonline.ro/definitie/democra%C8%9Bie>.

7. Ionescu C. Instituții politice și drept constituțional. București: România de Mâine, 1999, 356 p.

8. Ionescu C. Principii fundamentale ale democrației constituționale. Vol. I. București: Lumina Lex, 1997, 248 p.

9. Măgureanu V. Studii de sociologie politică. București: Albatros, 1997, 416 p.

10. Muraru I., Tănăsescu E. S. Drept constituțional și instituții politice. Ediția a 13-a, vol. II. București: C. H. Beck, 2009, 290 p.

11. Uglean Gh. Drept constituțional și instituții politice. București: România de Mâine, 2005, 344 p.

SECURITATEA JURIDICĂ – ELEMENT AL SECURITĂȚII PERSOANEI ÎN STATUL DE DREPT

Vadim ENICOV,

expert, Institutul de Politici Publice, doctorand, Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei

SUMMARY

The article includes some reflections on the issue of legal security seen as a fundamental principle in a rule of law, an important element of personal security, which includes the following exigencies: non retroactivity of the law, the availability and predictability of the law, the uniform interpretation of law. It is noted that compliance with these coordinates is a sine qua non for a good legislation and quality of its application, all oriented towards ensuring the stability of social relations within the state.

Keywords: rule of law, legal security, principle, law, non retroactivity of the law, the availability and predictability of the law, the uniform interpretation of law

REZUMAT

Articolul abordează problema securității juridice văzute ca un principiu fundamental într-un stat de drept, ca un element important al securității persoanei, care presupune următoarele exigențe: neretroactivitatea legii, accesibilitatea și previzibilitatea legii, interpretarea unitară a legii. Se subliniază că respectarea acestor coordonate constituie o condiție sine qua non pentru o legislație de calitate și o aplicare de calitate a acesteia, toate orientate spre asigurarea stabilității raporturilor sociale în cadrul statului.

Cuvinte-cheie: stat de drept, securitate juridică, principiu, lege, neretroactivitatea legii, accesibilitatea și previzibilitatea legii, interpretarea unitară a legii

Introducere. Orice persoană fizică ori juridică are nevoie și este deopotrivă interesată atât de protejarea drepturilor pe care le are la un moment dat, cât și de protejarea drepturilor pe care le va dobândi, eventual, în viitor, iar dreptul, prin normele sale, are sarcina de a asigura această dublă protecție. Altfel spus, fiecare persoană are nevoie de securitate, iar nevoia de securitate este „motorul central” al vieții noastre juridice și sociale [10, p. 63].

Ideea de securitate este foarte importantă pentru viața socială și juridică, întrucât fără ea stabilitatea, consolidarea și dezvoltarea raporturilor sociale, economice, juridice etc. ar fi cu neputință, iar în loc de ordine și pace socială ar fi dezordine, anarhie și conflicte sociale, ceea ce ar duce la descompunerea oricărei societăți [17, p. 110]. Chiar dacă ideea în cauză este una

proprie tuturor timpurilor, deosebit de stringentă ea a devenit anume în prezent, când procesul de dezvoltare a societății contemporane este tot mai mult dominat de ideea statului de drept.

Caracterul stringent al ideii de securitate a persoanei, în contextul statului de drept contemporan, reclamă cu necesitate abordarea detaliată a tuturor aspectelor implicite ale acesteia. Unul dintre acestea este securitatea juridică, care constituie fundamentul securității persoanei într-un stat de drept. Pornind de la aceste adevăruri, în articolul de față ne propunem o abordare succintă a esenței, conținutului și semnificației securității juridice ca factor important al stabilității sociale și element indispensabil securității persoanei.

Totodată, ținem să subliniem că chiar dacă ideea securității juridice se conturează definitiv în zilele